

Palpunyar 'grapejar': «per escusa de pujar i de de-
vallar de les bísties, o de cavalcar pus segur, soffren
alscuns abraçaments, e *palpunyar*, e d'altres males fras-
ques, qui s'acosten al propi», Eiximenis (*Dones*,
53.15, § 29, f° 27r2; prosificació iv, 14.6, entre les ex-
posades en *EntreDL* i, 192). Eiv. *palpunyà* «manosear»
(PzCabr.): «un dels mariners afina una cosa estranya
per dins ses algues i herbes de la mar; *palpunya*, i toca
ferro -- i acaba per treure una cafetera», JnCastelló,
Rondaies de Sa Majora (*El Pitiuso*, 1974, p. 24); tam-
bé maestr.: «i queden los rivals sols, a cara a cara, /
refrenant dels seus poltros la inquietut, / i de la llan-
ça *palpunyant* la vara, / de ferro no embotat, mes pun-
tegut», GaGirona (*Seidia*, 154). *Palpunyar* apareix
també de nou en el *L. de les Dones*, segons el text I.

El ms. A hi porta el mot paral·lel *palpuçar* (i B sim-
plement *palpar*): «del sant abat P. ligim que li fo
accusada una monça d'un monestir -- e accusaren-la
que un hom la *palpuçava* e la tocava desonestament --
e ella la tramès a nos parents, allegant-los que entre
dones religioses no-y devia estar sutza fembra», 334.16.
Palpinyar tort., *palpinyament*, *palpinyador*. *Espalpo-
tar*. *Palput* 'el qui va palpant'.

Palpitar [fi S. xv, Albert el Gran], pres del llatí
palpitare 'agitar-se', 'palpitar', pròpiament freqüenta-
tiu de *palpare*; *palpitant* [Lab. 1840]; fem. *palpitanta*,
ben tolerable; i més, en vers: «Agar, alça't! —li
diu; per escoltar-la / s'alça la jove, *palpitanta*, muda, /
l'astorament als ulls», JnAlcover (*Agar* v. 75, O. C.
77).

Palpitació [Lacav.]; -*tament*, -*tador*; *pàlpit*, cf. l'his-
pano-am. *pálpito*, nota 5 a PALPAR, DECH. *Palpis-
sar* és alteració de *palpitar* per influència de *cansar*.

CPt.: *Palpabutxaques*. *Palpalloques*. *Palpallosca*. A
palpamà ross.: 'palpar, sense veure-hi (una mica dife-
rent de *a les palpentes*): «l'amo parla de caceres, / té
gossada pel senglar, / coneix el pas de la llebre, / pes-
ca el barb a *palpa-mà*», E. Brazés, *L'Ocell i les Cire-
res*, 61. *Palpa-sisenes*. *Palpaventres*. *Palpiforme*.

1 És curiosa la variant *palnable*, del ms. bàsic de
l'obra, en la qual no repararíem, no estant confir-
mada per les eds. antigues ni acceptada de Chabàs,
no reapareixent en altres fonts, si no fos que el ms.
la repeteix en *impalnable*.

Palpebra, *palpebració*, *palpebral*, *palpebrat*, *palpe-
brejar*, *palpebritis*, V. *parpella* *Palpeig*, V. *palpejar*
Palpell, V. *palpís* (POLPA) *Palpella*, V. *pabo* *Pal-
pentes*, *palper*, -*era*, *palperoi*, *palpes*, V. *palpar* *Pàl-
pet*, V. *parpella* *Palpeta*, *palpiforme*, *palpinyar*, -*nya-
dor*, V. *palpar* *Palpís*, V. *polpa* *Palpissar*, *palpissot*,
pàlpit, *palpitació*, *palpitador*, *palpitament*, *palpitant*,
palpitar, V. *palpar* *Palplantat*, -*ntar-se*, V. *pal* *Pal-
pó*, V. *palpar* *Palpolejar*, hapax, (probablement) mal
llegit i mal entès per AlCM, V. *pampolejar* *Palpons*,
palpontes, *palpolejar*, *palpunyar*, + *palpussar*, V. *pal-
par* *Palput*, V. *puput*, *polpa* i *palpar* *Palquet*, dim.
del castellanisme italianitzant *palco* *Palsé* (Capcir,
BDC III, 135), desformatiu del francèsisme *pensée* =
cat. *pensament* (usació com a nom de flor) *Palseres*,
deu ser mera pronúncia negligent de *polseres* (POLS

f.), probablement perquè defensen del polsim i rui-
xim *Palsigar*, V. *calcigar* *Palta*, hispanoamericà,
pres del quítxua *pálta(i)* (DCEC/DECH); derivat:
palto

PALTADA junt amb PALTERADA i PALTER,
matèries excrementícies, tots tres semblen designar la
buïna o munt d'excrement del bestiar. Tot plegat per-
tany a la família o grup de mots estudiat en el DCEC/
DECH, en síntesi: «PATARATA 'cosa ridícula i
menyspeable', conserva a Aragó el sentit etimològic
de 'buïna, excrement de vaca': és un mot de la matei-
xa família que el bearn. *patère*, cat. pirinenc *patanada*,
palterada, id., potser emparentat amb el grup consti-
tuït pel port. *patameiro*, *patamel*, 'lloc ple d'immundí-
cies', al qual no són estranys l'it. *pantano* ni el cat. oc-
cidental *patamoll* (cf. PATI) 'lloc pantanós': d'origen
pre-romà». □ 1.ª doc.: 1288.

En la documentació cerdana, de la Vall de Querol:
«Tota càrrega de fulla, 4 diners; deendra de *paltada*,
4 diners», a. 1288 (p. p. Alart, RLR iv, 507; recollit
de nou en l'InvLC); crec que es tracta d'un altre pas-
satge del mateix text (o d'un de paral·lel d'allí mateix
o de la immediata vall d'Andorra) en la repetició a
penes variada: «tota càrrega deendra de *paltada* que
sia cordada --»: 1 es tracta del costum ben conegut, en
aqueixes valls i les de Pall-Ribag., d'usar en les llars
de les cabanes de pastors, i en totes, com a combusti-
ble, la buïna seca que queda pels alts pasturatges;
combustible tan abundós i sobrant en aquelles comar-
ques que l'exportaven, almenys a les viles pròximes.

A aquest mot, però, hem d'afegir el cat. occid. *pal-
ter* 'munt d'excrement', i *palterada* 'munt gros d'excre-
ment', que AlCM reporta de diversos pobles d'Urgell,
Lleida i Balaguer, i *palterada* a Andorra (ALCat.).
D'altra banda *patarata* en el mateix sentit a la Vall de
Boí, a Graus, i per les valls intermèdies i veïnes; i,
amb el sentit de 'cosa ridícula i menyspeable, en el
cast. comú [princ. S. xvii]. D'altra banda pall. *pa-
tanada* 'buïna' (Cardós, BDC xxiii, 302; Llessui, 1959;
Àneu: Pol, 24); bearn. *patère*, aran. *pàdja* 'buïna',
Benasc *espadià* 'espargir la buïna pel prat' (Ferraz, 56)
(cf. FEW viii, 35b3f., 136b, 137a). D'aquí potser tam-
bé Benasc *pataral* «cosa grande desproporcionada y
desagradable: *gran coma un pataral*; *ixa boina me por-
tes?* No la quero brenca: *ie un pataral*» (Ballarín,
Dicc.). No em sembla útil de repetir ací l'ampla expo-
sició que es féu llavors de la qüestió (DECH iv, 428-
429) sintetitzada a dalt, a la qual podem remetre. *Pa-
tarata* en el sentit de 'buïna' l'he sentit jo mateix en
el puríssim català de la V. de Boí (1970 ---). *Patallot*
'cagallot' Flamicell (AlCM). *Patarada* 'bunyol' emp.
(id.). És errònia la grafia *petanada* d'Amades (BDC
xix): no hi ha relació amb *pet*. La semblança amb el
gr. *παράνη* 'plata' i amb un hapax *pataracina* 'atuell
gran per beure' (usat per Petroni, *Satyr.*, 41.10) no
pot ser més que casual.

Convé solament afegir aquí el que sobre *patamoll*
aportem de nou a PATI. I així mateix, cosa més im-
portant, advertir que en les formes com *palter*, i les al-